

İŞSİZLİKTE SINIRLI GERİLEME

Seyfettin Gürsel* Gökçe Uysal** ve Mine Durmaz***

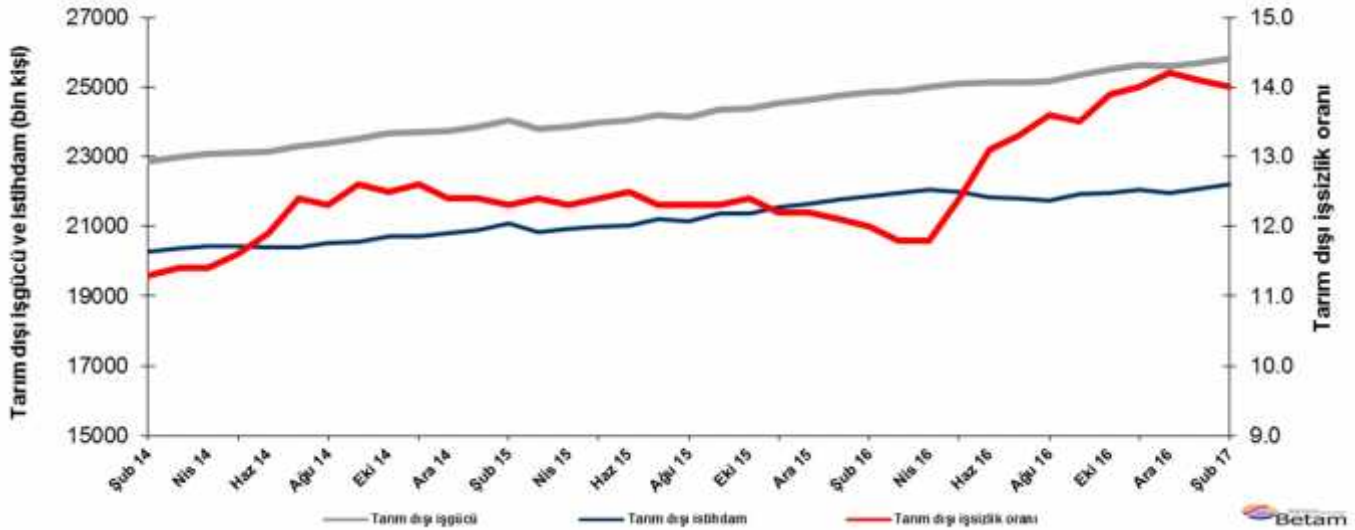
Yönetici Özeti

Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücü verilerine göre tarım dışı işsizlik oranı Şubat 2017 döneminde bir önceki döneme kıyasla 0,1 puan azalarak yüzde 14,0'e gerilemiştir. Tarım dışı işsizlikteki bu gerilemenin ardında Ocak ve Şubat 2017 dönemlerinde hem hizmetlerde hem de inşaattaki istihdam artışları yatmaktadır. Betam tahmin modeli tarım dışı işsizlik oranının Mart 2017 döneminde de değişmeyerek yüzde 14,0 seviyesinde kalacağını öngörmektedir. Betam olarak Şubat 2017 döneminden itibaren kadın ve erkek tarım dışı işsizlik oranlarını mevsim etkilerinden arındırarak açıklıyoruz. Bu dönemde mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranları erkekler için yüzde 12, kadınlar için ise yüzde 19,4 seviyesindedir. 2016 yılının ikinci yarısında kadın işsizlik oranları hızla yükselmiş ve kadın erkek işsizlik oranları arasındaki fark iyice açılmıştır. Ocak 2017 döneminden itibaren ise mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranları arasındaki farkın bir miktar kapanmış olduğu görülmektedir.

Tarım dışı işgücü ve istihdamda artış

Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre Şubat 2017 döneminde Ocak 2017 dönemiyle kıyaslandığında tarım dışı işgücü 111 bin artarak 25 milyon 820 bin kişiye, tarım dışı istihdam 121 bin artarak 22 milyon 205 bin kişi olarak kaydedilmiştir (Şekil 1, Tablo 1). Tarım dışı işsiz sayısı 10 bin kişi azalarak 3 milyon 615 bine, tarım dışı işsizlik oranı da yüzde 14,0'e düşmüştür. Tarım dışı istihdam tarım dışı işgücünden kuvvetli artmış, böylelikle tarım dışı işsizlik gerilemiştir.

Şekil 1 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işgücü, istihdam ve işsizlik oranı

Kaynak: TÜİK, Betam

Mart 2017 döneminde işsizliğin sabit seyretmesini bekliyoruz

Betam tahmin modeli, mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizliğin Şubat 2017 döneminde yüzde 0,1 puan azalarak yüzde 14,1 seviyesinde olacağını tahmin etmişti. Bu tahminin gerçekleştiğini görüyoruz. Mevsim etkilerinden

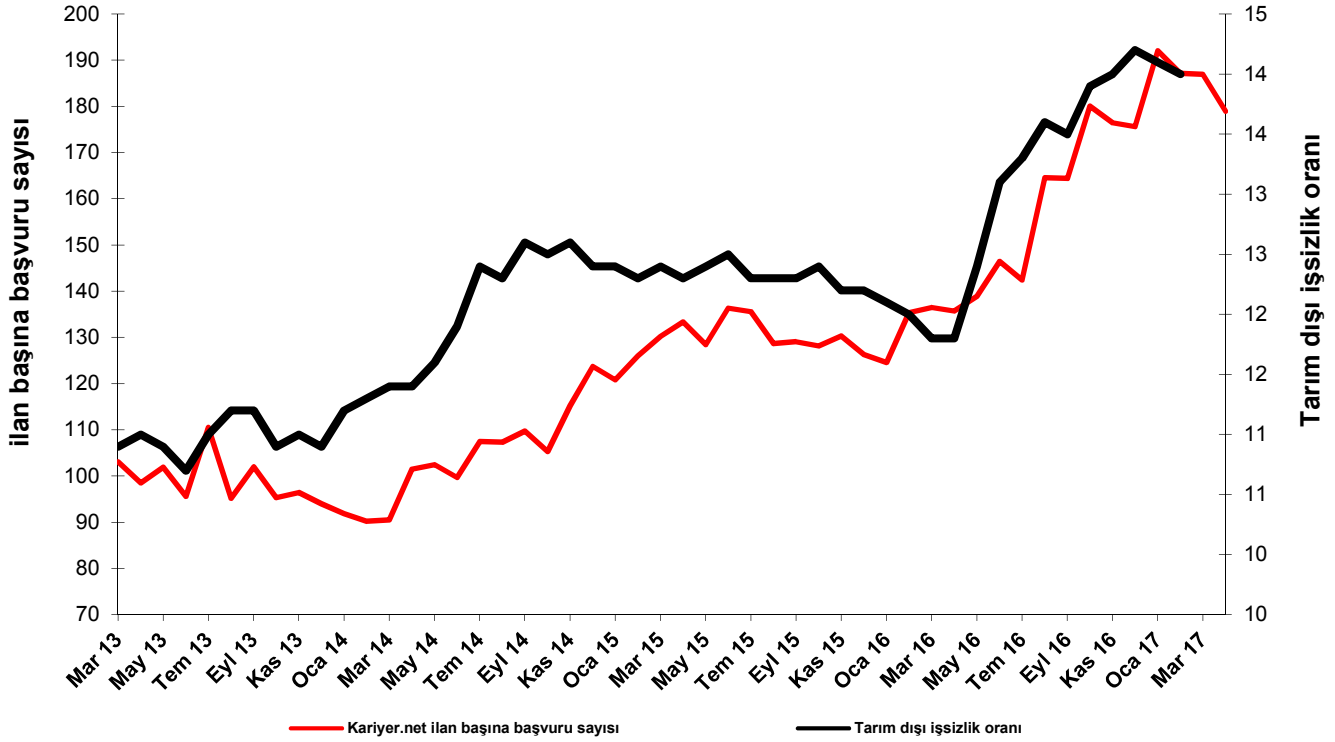
*Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, Betam, Direktör, seyfettin.gursel@eas.bau.edu.tr

**Yrd. Doç. Dr. Gökçe Uysal, Betam, Direktör Yardımcısı, gokce.uysal@eas.bau.edu.tr

*** Mine Durmaz, Betam, Araştırma Görevlisi, mine.durmaz@eas.bau.edu.tr

arındırılmış tarım dışı işsizlik oranı bir önceki döneme kıyasla yüzde 0,1 azalarak Şubat 2017'de yüzde 14,0 olarak gerçekleşti. Betam tahmin modeli Mart 2017 döneminde mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranının değişmeyecek şekilde yüzde 14,0 olarak gerçekleşeceğini öngörmektedir. Tahmin modelinin ayrıntılarına Betam internet sitesinden ulaşılabilir.¹ Tahmin modelinde kullanılan Kariyer.net² verilerinden ilan başına başvuru sayısı Şekil 3'de gösterilmektedir. Kariyer.net'in verileri Betam tahmin modelinin girdilerinden biri olmakla birlikte tek etken değildir. Tahminde kullanılan ekonometrik modelde İŞKUR verileri, reel kesim güven endeksi, kapasite kullanım oranı gibi farklı birçok değişken kullanılmaktadır. Bütün etkenler değerlendirilerek oluşturulan tahmine göre Mart 2017 döneminde tarım dışı işsizliğin sabit kalacağı beklenmektedir.

Şekil 2 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işsizlik oranı ve ilan başına başvuru sayısı

Kaynak: Kariyer.net, TÜİK, Betam

Hizmetlerde ve inşaatlarda istihdam artışı

Mevsimsellikten arındırılmış sektörel istihdam verilerine göre sanayi istihdamında son üç dönemdir olan gelişmeler olumlu görünmemektedir (Şekil 3, Tablo 2).³ Sanayi istihdamı Aralık 2016'da 51 bin azalmış, Ocak 2017'de sadece 9 bin artmış, Şubat 2017'de ise 23 bin kişi azalmıştır. Buna karşın son iki dönemde hizmetlerde sırasıyla 96 bin ve 83 bin olarak, inşaatlarda ise 15 bin ve 61 bin olarak gerçekleşen istihdam artışları sayesinde işsizlik gerilemiştir.

¹ Betam'ın kullandığı tahmin modeli "Kariyer.net Verisiyle Kısa Vadeli Tarım Dışı İşsizlik Tahmini" başlıklı Betam Araştırma Notu 168'de ayrıntılı olarak tartışılmaktadır. Modeldeki yenilikler ise "Mevsim Etkilerinden Arındırılmış İşsizlik Tahmini" başlıklı Betam Bilgi Notu 14'te açıklanmıştır. Soybilgen, B., "Kariyer.net Verisiyle Kısa Vadeli Tarım Dışı İşsizlik Tahmini", Betam Araştırma Notu 168.

² <http://betam.bahcesehir.edu.tr/tr/2014/06/kariyer-net-verisiyle-kisa-vadeli-tarim-disi-issizlik-tahmini/>

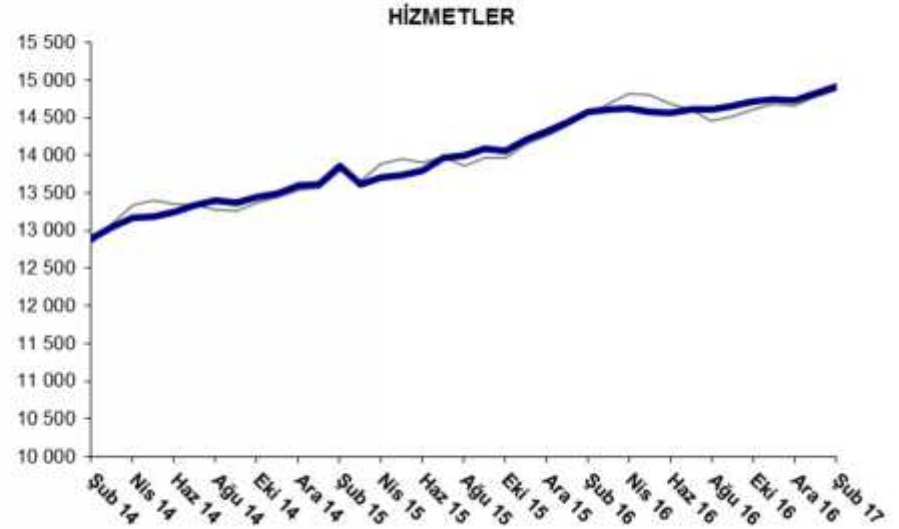
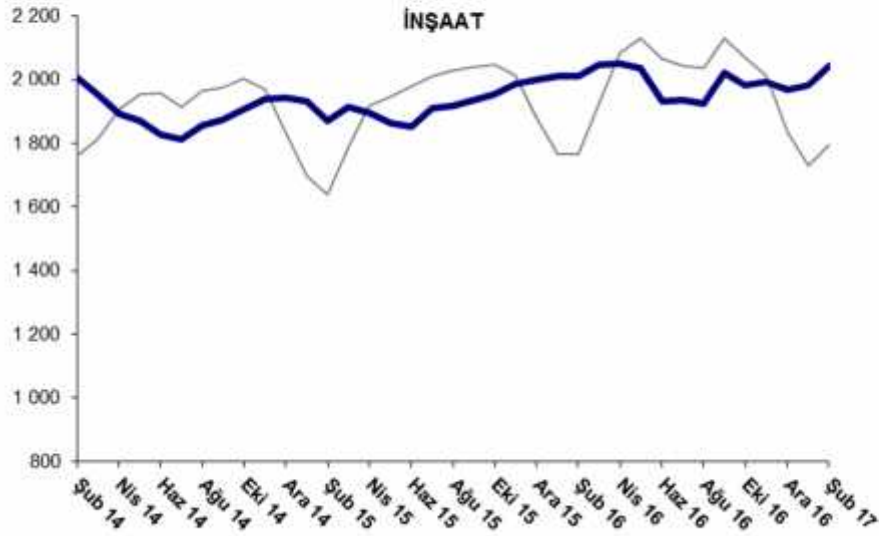
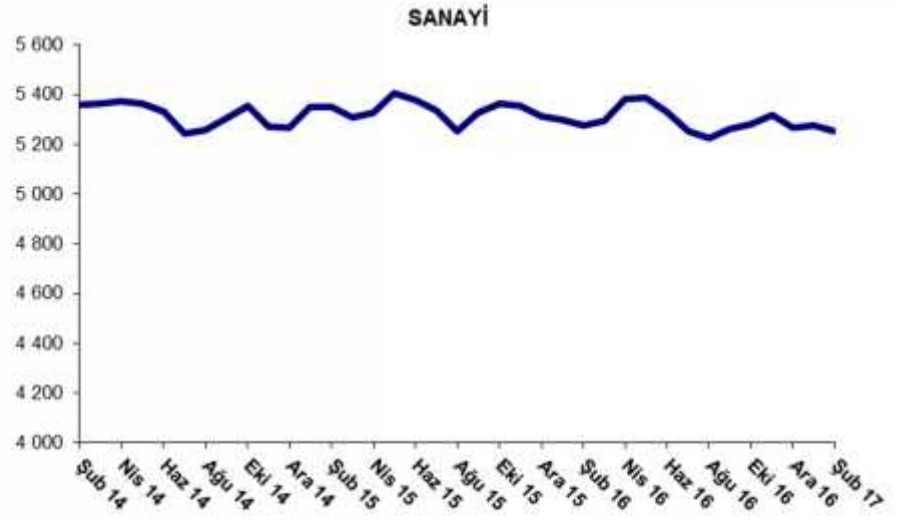
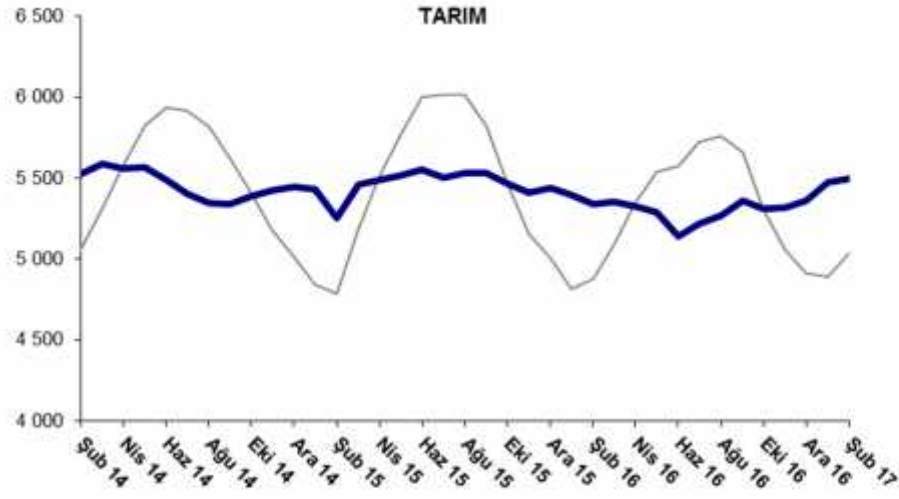
Soybilgen, B., "Mevsim Etkilerinden Arındırılmış İşsizlik Tahmini", Betam Bilgi Notu 14

<http://betam.bahcesehir.edu.tr/2015/08/mevsim-etkilerinden-arindirilmis-tarim-disi-issizlik-tahmini/>

³ Betam Kariyer.net tarafından sağlanan verilerden açık bulunan iş pozisyonu başına yapılan başvuru sayısını hesaplıyor. Bu seri hem mevsim hem takvim etkilerinden arındırılmıştır. İlan başına başvuru sayısının azalması bir yandan münhal işlerin artmasına diğer yandan da başvuru sayısının azalmasına bağlıdır. Münhal işlerin artması büyümenin hızlanmasına bağlı olarak, başvuruların azalması iş arayan sayısının azalmasına bağlı olacaktır.

³ Sektörel istihdam serileri teker teker mevsim etkilerinden arındırılmaktadır. Dolayısıyla sektörel istihdam rakamlarının toplamı, mevsim etkilerinden arındırılmış toplam istihdam rakamından farklı olabilmektedir. Aradaki fark mevsim etkilerinden arındırma prosedürünün lineer olmamasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 3 Sektörlerin istihdam değişimi (bin kişi)

Kaynak: TÜİK, Betam

Yıllıklandırılmış tarım dışı istihdam artışı halen düşük

Şubat 2017 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla tarım dışı işgücü 1 milyon 8 bin (yüzde 4,1), tarım dışı istihdam 340 bin (yüzde 1,6) artmıştır (Şekil 4). Böylece işsiz sayısında yıllık artış 668 bin (yüzde 21,3) olarak gerçekleşmiştir. Tarım dışı istihdamdaki artışın 340 bine gerilemesi, buna karşın tarım dışı işgücündeki yıllık artışın halen 1 milyon civarında seyretmesine paralel olarak tarım dışı işsiz sayısındaki artış 668 bin kişiye ulaşmıştır (Şekil 4).

Şekil 4 Tarım dışı işgücü, istihdam ve işsiz sayısında yıllık değişimler

* İşgücündeki artış işsiz sayısını arttırıcı etki yaptığından iş gücündeki değişim negatif olarak gösterilmiştir.

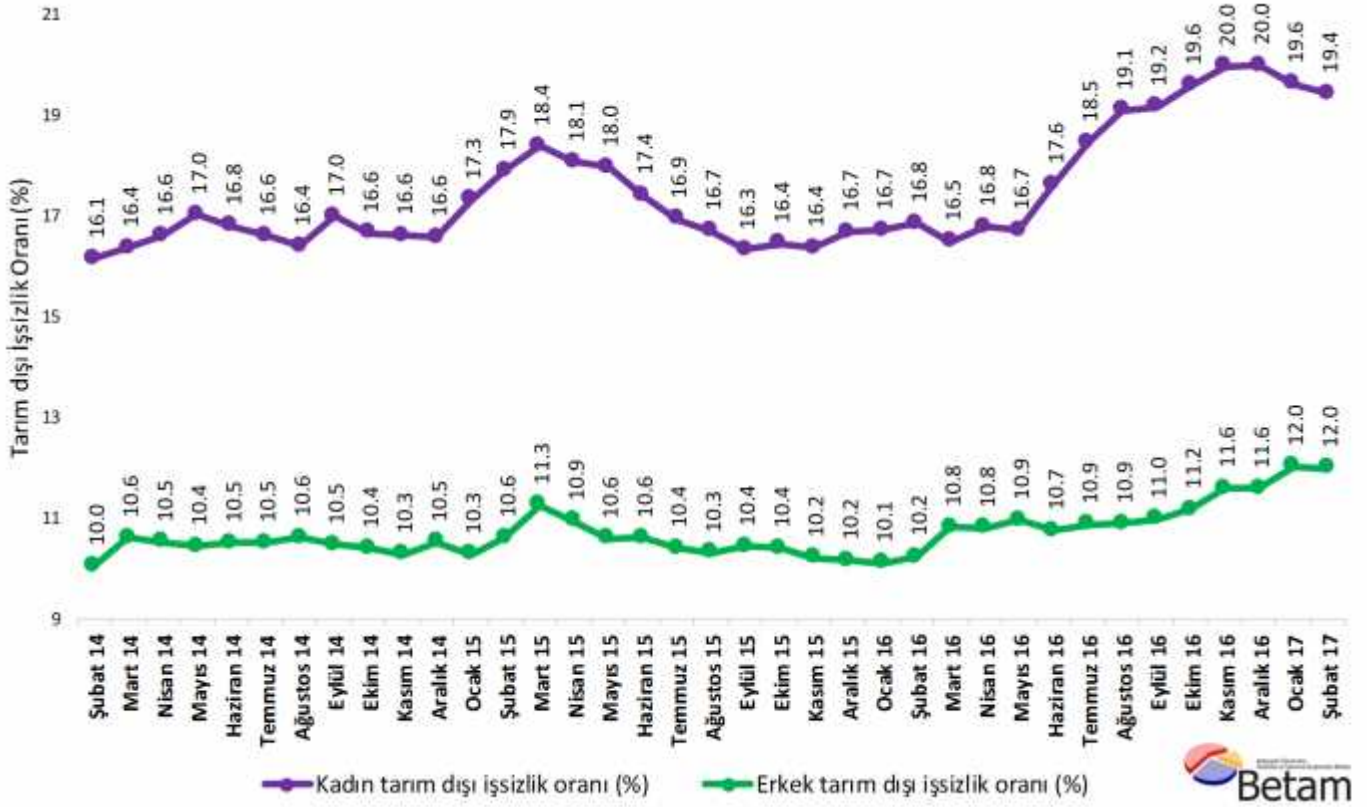

Kaynak: TÜİK, Betam

Kadın işsizliğinde güçlü artış

TÜİK Şubat 2014 döneminde işgücü piyasası verilerinde önemli düzeltmelere gitmiştir. Bu kapsamda, TÜİK çeşitli işgücü verilerini geriye doğru düzeltilmiş ve mevsim etkilerinden arındırılmış verileri de açıklamaya devam etmiştir. Ancak düzeltmeler toplumsal cinsiyet ayrımında yapılmamıştır. Bu sebeple kadın ve erkek işgücü verileri mevsimsel etkilerden arındırma işleminin sağlıklı olarak yapılamamıştır. Zira mevsim etkilerinden arındırma işlemi için en az 36 gözlem gerekmektedir. Şubat 2017 dönemi verilerinin açıklanmasıyla birlikte mevsim etkilerinden arındırma işlemi için gerekli olan 36 gözlem sayısı sağlanmıştır. Yine de mevsim etkilerinden arındırmanın en azından bir süre daha serilerde fazladan oynaklığa sebep olabileceği unutulmamalıdır. Şekil 5'te mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işsizlik oranları verilmektedir. Şubat 2017 döneminde tarım dışı işsizlik erkeklerde yüzde 12 iken kadınlarda yüzde 19,4 seviyesindedir. Mayıs 2016 döneminden itibaren kadın ve erkek işsizlik oranları arasındaki farkın hızlı bir şekilde açıldığı görülmektedir. 2016 yılında Mayıs döneminden Aralık dönemine erkek işsizlik oranı yüzde 10,9'dan yüzde 12,0'a artarken kadın işsizlik oranı yüzde 16,7'den yüzde 19,6'ya yükselmiştir. Diğer bir deyişle söz konusu dönemde erkek işsizlik oranlarındaki artış yüzde 1 puan civarındayken kadın işsizlik oranları neredeyse üç yüzde puan artmıştır. Aralık 2016 döneminde kadın erkek işsizlik oranları arasındaki fark 8,4 (=20-11,6) yüzde puan seviyesine erişmiştir. Şubat Ocak 2017 döneminden itibaren erkek işsizlik oranları yatay seyredirken kadın işsizlik oranlarında az da olsa bir gerileme kaydedilmiştir. Böylelikle kadın erkek işsizlik oranları arasındaki fark 7,4 (=19,4-12) yüzde puana gerilemiştir.

Şekil 5: Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işsizlik oranları (%)

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 1 Mevsim etkilerinden arındırılmış tarım dışı işgücü göstergeleri (bin kişi)*

	İşgücü	İstihdam	İşsizlik	İşsizlik Oranı	Aylık değişimler		
					İşgücü	İstihdam	İşsizlik
Ocak 14	22484	19966	2518	11.2%			
Şubat 14	22851	20269	2582	11.3%	367	303	64
Mart 14	22998	20376	2622	11.4%	147	107	40
Nisan 14	23073	20443	2630	11.4%	76	67	9
Mayıs 14	23103	20423	2680	11.6%	30	-20	50
Haziran 14	23156	20400	2756	11.9%	53	-23	76
Temmuz 14	23282	20395	2887	12.4%	126	-5	131
Ağustos 14	23388	20511	2877	12.3%	106	116	-10
Eylül 14	23521	20557	2964	12.6%	133	46	87
Ekim 14	23659	20702	2957	12.5%	139	145	-6
Kasım 14	23689	20704	2985	12.6%	29	2	27
Aralık 14	23748	20803	2945	12.4%	59	99	-40
Ocak 15	23857	20899	2958	12.4%	110	96	14
Şubat 15	24040	21083	2957	12.3%	183	184	-1
Mart 15	23789	20839	2950	12.4%	-251	-244	-7
Nisan 15	23863	20928	2935	12.3%	74	89	-15
Mayıs 15	23976	21003	2973	12.4%	113	75	38
Haziran 15	24034	21030	3004	12.5%	58	27	31
Temmuz 15	24193	21217	2976	12.3%	158	187	-29
Ağustos 15	24129	21161	2968	12.3%	-64	-56	-8
Eylül 15	24349	21354	2995	12.3%	220	193	27
Ekim 15	24402	21376	3026	12.4%	53	22	31
Kasım 15	24540	21546	2994	12.2%	138	170	-32
Aralık 15	24642	21636	3006	12.2%	103	90	13
Ocak 16	24753	21758	2995	12.1%	111	122	-11
Şubat 16	24848	21866	2982	12.0%	95	108	-13
Mart 16	24892	21955	2937	11.8%	45	89	-44
Nisan 16	24999	22049	2950	11.8%	107	94	13
Mayıs 16	25116	22002	3114	12.4%	118	-47	165
Haziran 16	25121	21830	3291	13.1%	4	-172	176
Temmuz 16	25143	21799	3344	13.3%	22	-31	53
Ağustos 16	25176	21752	3424	13.6%	33	-47	80
Eylül 16	25360	21936	3424	13.5%	184	184	0
Ekim 16	25519	21972	3547	13.9%	160	36	124
Kasım 16	25638	22049	3589	14.0%	119	77	42
Aralık 16	25599	21964	3635	14.2%	-39	-85	46
Ocak 17	25709	22084	3625	14.1%	110	120	-10
Şubat 17	25820	22205	3615	14.0%	111	121	-10

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 2 Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel istihdam (bin kişi)*

					Aylık değişimler				
	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmetler	
Ocak 14	5382	5232	1937	12797					
Şubat 14	5525	5359	2009	12902	143		127	72	105
Mart 14	5590	5365	1954	13057	65		6	-55	155
Nisan 14	5558	5373	1893	13177	-32		8	-61	120
Mayıs 14	5565	5364	1869	13190	7		-9	-24	13
Haziran 14	5490	5332	1826	13243	-75		-32	-43	53
Temmuz 14	5407	5243	1814	13338	-83		-89	-12	95
Ağustos 14	5344	5257	1857	13397	-63		14	43	59
Eylül 14	5343	5306	1874	13377	-1		49	17	-20
Ekim 14	5389	5353	1905	13443	46		47	31	66
Kasım 14	5423	5273	1939	13493	34		-80	34	50
Aralık 14	5444	5266	1943	13594	21		-7	4	101
Ocak 15	5435	5349	1932	13618	-9		83	-11	24
Şubat 15	5252	5351	1871	13862	-183		2	-61	244
Mart 15	5462	5308	1915	13616	210		-43	44	-246
Nisan 15	5488	5326	1895	13707	26		18	-20	91
Mayıs 15	5517	5404	1864	13735	29		78	-31	28
Haziran 15	5551	5380	1853	13796	34		-24	-11	61
Temmuz 15	5507	5336	1909	13972	-44		-44	56	176
Ağustos 15	5531	5252	1919	13989	24		-84	10	17
Eylül 15	5534	5327	1937	14091	3		75	18	102
Ekim 15	5467	5363	1955	14057	-67		36	18	-34
Kasım 15	5411	5353	1987	14206	-56		-10	32	149
Aralık 15	5441	5311	2002	14323	30		-42	15	117
Ocak 16	5398	5300	2013	14445	-43		-11	11	122
Şubat 16	5341	5276	2010	14580	-57		-24	-3	135
Mart 16	5357	5295	2048	14612	16		19	38	32
Nisan 16	5328	5381	2053	14615	-29		86	5	3
Mayıs 16	5289	5386	2037	14579	-39		5	-16	-36
Haziran 16	5139	5330	1932	14568	-150		-56	-105	-11
Temmuz 16	5216	5254	1934	14611	77		-76	2	43
Ağustos 16	5268	5224	1925	14604	52		-30	-9	-7
Eylül 16	5364	5260	2023	14653	96		36	98	49
Ekim 16	5309	5282	1982	14707	-55		22	-41	54
Kasım 16	5322	5316	1993	14740	13		34	11	33
Aralık 16	5359	5265	1967	14732	37		-51	-26	-8
Ocak 17	5472	5274	1982	14828	113		9	15	96
Şubat 17	5494	5251	2043	14911	22		-23	61	83

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 3: Mevsim etkilerinden arındırılmış kadın ve erkek tarım dışı işgücü göstergeleri (bin kişi)

	Kadın İşgücü	Kadın İstihdam	Kadın İşsiz	Erkek İşgücü	Erkek İstihdam	Erkek İşsiz
Şubat 14	5913	4959	942	16800	15114	1686
Mart 14	6051	5062	963	16942	15145	1731
Mayıs 14	6115	5100	988	16978	15193	1753
Şubat 14	6124	5082	1009	17021	15246	1739
Mart 14	6153	5120	1021	17082	15290	1734
Mayıs 14	6200	5171	1032	17109	15312	1802
Şubat 14	6299	5267	1047	17186	15363	1795
Mart 14	6336	5260	1080	17188	15390	1823
Mayıs 14	6384	5321	1081	17227	15438	1795
Şubat 14	6398	5335	1090	17230	15459	1844
Mart 14	6418	5354	1093	17322	15502	1844
Mayıs 14	6504	5378	1128	17310	15532	1844
Şubat 14	6555	5382	1151	17416	15570	1861
Mart 14	6533	5333	1176	17262	15319	1835
Mayıs 14	6539	5358	1160	17315	15423	1849
Şubat 14	6630	5439	1172	17343	15508	1831
Mart 14	6656	5498	1148	17441	15593	1844
Mayıs 14	6742	5600	1138	17492	15673	1798
Şubat 14	6713	5592	1124	17513	15709	1815
Mart 14	6758	5655	1112	17587	15755	1842
Mayıs 14	6777	5662	1124	17609	15779	1865
Şubat 14	6872	5747	1133	17619	15821	1824
Mart 14	6972	5809	1167	17648	15857	1813
Mayıs 14	7016	5844	1176	17666	15882	1811
Şubat 14	7043	5857	1190	17708	15898	1839
Mart 14	7070	5905	1187	17841	15912	1850
Mayıs 14	7141	5943	1220	17872	15944	1849
Şubat 14	7180	5980	1230	17923	15960	1918
Mart 14	7260	5981	1285	17884	15963	1949
Mayıs 14	7262	5922	1327	17925	15977	1968
Şubat 14	7326	5927	1371	17945	15993	2001
Mart 14	7375	5961	1394	17987	16014	1992
Mayıs 14	7437	5980	1426	18043	16028	2044
Şubat 14	7456	5967	1453	18145	16044	2086
Mart 14	7461	5969	1463	18140	16041	2149
Mayıs 14	7455	5992	1464	18248	16056	2205
Şubat 14	7508	6050	1474	18249	16063	2222

Kaynak: TÜİK, Betam